

Předběžné hodnocení uplynulého řepařského roku a kampaně 2018/2019 v Čechách

PRELIMINARY REVIEW: BEET GROWING AND SUGAR CAMPAIGN 2018/2019 IN BOHEMIA

V době vzniku tohoto textu, krátce před Vánoci, je kampaň v obou cukrovarech společnosti Tereos TTD, a. s., v plném proudu. Jak tedy zhodnotit ročník 2018 z hlediska úspěchů pěstování cukrové řepy? Co se povedlo a co ne? Jak vypadá výhled cen cukru a zhodnocení v ceně cukrové řepy? Jakou má řepa budoucnost v nelehkém období po ukončení kvót a nadcházejících restrikcí v chemické ochraně i dalších omezení z hlediska protierozních opatření? Na některé otázky není lehké odpovědět a řadu věcí bude ještě třeba vyhodnotit. Jedno je však téměř jisté. Cukrová řepa ročníku 2018/2019 na tom dobře není. V roce 2018 se spojila nepřízeň počasí v podobě drastického letního sucha s kritickým propadem cen cukru i bioetanolu.

Extrémní klimatické podmínky roku 2018

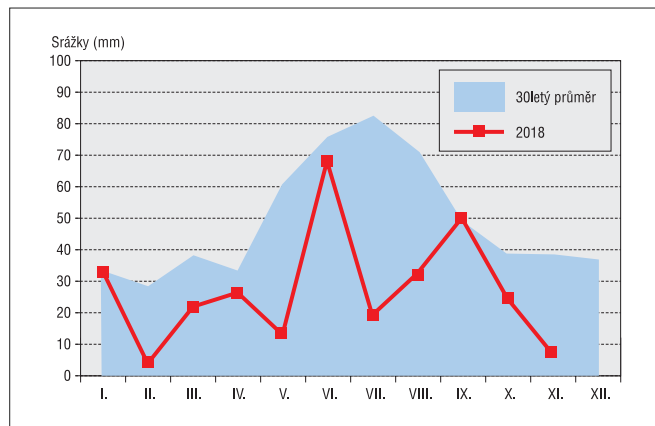
Nejprve tedy k letnímu suchu. V roce 2018 ukazují meteorologická měření v Dobrovinci (DOB) a Českém Meziříčí (ČM) rozdílný průběh dešťových srážek. Propad ročního úhrnu srážek v DOB, vztaženo na 30letý průměr, byl téměř 50 %, v ČM pak necelých 40 %. V DOB bylo prvních pět měsíců podprůměrných (obr. 1.), obzvláště suchý byl únor, z hlediska vývoje osetých řep byl horší i srážkově chudý květen, což zachránily dešťové srážky v červnu. V ČM byl srážkově problematický zejména únor, naopak v průběhu dubna až června jsme naměřili srážky dokonce nadprůměrné (obr. 2.). Setí, vzcházení i zakrývání řádků bylo bez problémů. Cukrová řepa obecně vypadala ještě koncem června na velmi slušný, ne-li rekordní výnos. Jak je taková předpověď vrtkavá, nám ukázal další průběh léta. Kritický nedostatek srážek během července a srpna spolu s kombinací tropických teplot se velmi negativně podepsal na většině porostů cukrové řepy. Je nutné říct, že srážky byly napříč řepařskou oblastí velmi nevyrovnané; nejsušší a nejvíce teplem postižené byly zejména regiony v Polabí a v rajonu dobrovického cukrovaru. Škody se pak ještě

diferencovaly dle půdních typů. Nicméně ani typické černozemně nepodržely řepu v dobré kondici. Průměrné teploty byly během července a srpna naměřeny o 3 až 5 °C vyšší, než je 30letý průměr. Řepa trpěla úpalem, kritický byl podíl řepného chrástu zjištěný v průběhu všech čtyř vzorkování. Kondice porostů řepy byla velmi oslabena. V některých lokalitách vlivem kritických povětrnostních podmínek došlo k masivnímu napadení porostů makadlovkou řepnou, což mělo za následek vyšší výskyt nahnilých řep od sekundárních infekcí žírem poškozeného srdéčka listové růžice. V roce 2018 byl celkově vyšší výskyt různých hnilob kořene a výskyt tzv. alterovaných řep. Obecně bylo hlavním faktorem výskytu těchto hnilob extrémní sucho a tropické teploty. Situace ve výskytu cercosporiózy nebyla v roce 2018 nijak dramatická, přesto někteří pěstitelé opět situaci podcenili. Většinou postačil jeden, maximálně dva fungicidní postřiky. Běžná byla kombinace s přidavkem insekticidu proti makadlovce řepné.

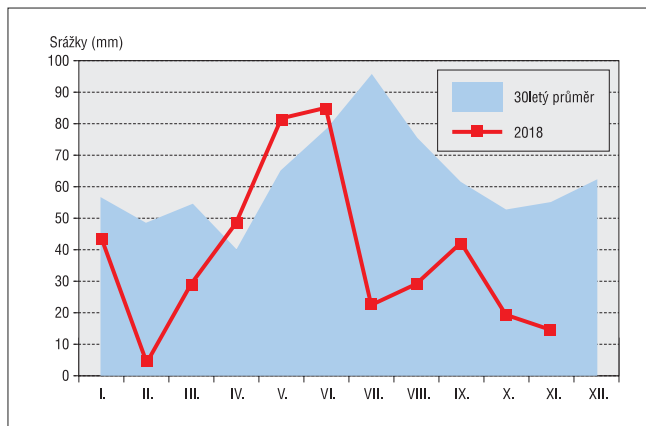
Informace ke kampani 2018/2019

V očekávání dat řepě ještě naději něco dohnat, byl začátek kampaně posunut až na 27. září. Velmi nevyrovnané dešťové srážky s extrémními deficity srážek v některých oblastech mají za následek velmi nevyrovnané výnosy jak mezi regiony, tak i mezi sousedními pěstiteli. Rozdíl v průměrném výnosu např. jen mezi pěstiteli DOB a ČM očekáváme přes 10 t·ha⁻¹ při přepočtu na 16% cukernatost! Průměrné výnosy řepy pod 40 t·ha⁻¹ (při 16% cukernatosti) jsou realitou stejně jako výjimečné výnosy okolo 100 t·ha⁻¹ (při 16% cukernatosti). V důsledku vysokých cukernatostí, v průměru vysoko přes 19 %, bylo omezeno denní zpracování cukrové řepy limitem na varnách. Dešťové srážky ve druhé dekádě září již propadu výnosu nijak nezabránilly. Řepa dodávaná do DOB byla z větší části dodávána z regionů výrazněji postižených suchem. Jako problematické lze charakterizovat

Obr. 1. Vývoj měsíčních srážek v rajonu cukrovaru Dobrovice

Obr. 2. Vývoj měsíčních srážek v rajonu Českého Meziříčí

chemické složení řepy a její technologické vlastnosti způsobující vysoké tvrdosti šťáv. Spolu s vysokou cukernatostí tak byla výrazně ovlivněna zpracovací kapacita cukrovarů, zejména v DOB. V důsledku došlo ke zpoždování v harmonogramech. Na druhou stranu, cukrová řepa sklizená zhruba do poloviny listopadu vykazovala velmi nízký podíl minerálních příměsí, v průměru max. 6 %. Situace se zhoršila po listopadových deštích a bohužel někteří pěstitelé sklízeli řepu až v prosinci, za horších podmínek a s rizikem mrazu. V některých případech tak došlo k namrznutí nadzemní části bulev, které byly po sklizni dopraveny do cukrovaru jako alterované řepy vykazující nestandardní kvalitu a způsobily tak technologické problémy při zpracování. Samostatnou kapitolou je zakrývání řepy k ochraně před klimatickými podmínkami. Řada pěstitelů bere zakrývání vážně a věnuje se mu, protože minimalizuje výnosové ztráty způsobené skladováním. Někteří pěstitelé však neodvádějí v tomto směru dobrou práci a okrádají tak sami sebe. V našich podmínkách je ochrana prováděna z 99 % zafoukáváním řezankou slámy. Není-li zakrytí provedeno správně, s dostatečným pokrytím, neslouží pak jako ochrana před ztrátami skladováním, ale jsou to doslova vyhozené peníze. Proto uvažujeme do budoucna o postupném přechodu na ochranu řepy netkanými textiliemi, neboť zkušenosti z Německa i Francie s tímto typem ochrany jsou velmi dobré a mají i určité výhody oproti ochraně slámou. Chceme o tom diskutovat v rámci pravidelných zimních škol organizovaných pod záštitou Řepářské komise Tereos TTD.

K dalšímu vývoji v roce 2019

V tomto těžkém období jsme strávili mnoho času jednáními s pěstiteli při hledání vyváženého kompromisního řešení pro kontraktaci na rok 2019/2020. Současný propad cen cukru v Evropě byl způsoben několika faktory, zejména ukončením kvót a významnou nadprodukcí cukru v EU v prvním roce bez kvót. To bylo očekáváno. Méně byla očekávána nadprodukce cukru v Indii a Thajsku a dotované vývozy cukru z Indie a Pákistánu.

Co přinese rok 2019? Nepřízeň počasí nepostihla jen ČR, ale i ostatní evropské země, kde se cukrová řepa pěstuje. Podle dostupných údajů je produkce cukru v EU odhadována možná i mírně pod roční spotřebou. Tím by se nabídka a poptávka na trhu měly vyrovnat, což je předpokladem pro růst ceny cukru. Viděl bych tak pěstování cukrové řepy jako příležitost, ekonomika pěstování by se mohla opět pozdvihnout na zajímavou rentabilní úroveň. Než se tak stane, velkou roli v současném kritickém období bude mít přístup a podpora ze strany státu a úroveň podpory přes VCS. Pokud se týká návrhu odškodnění za škody způsobené extrémním suchem na cukrové řepě za rok 2018, lze přístup státu, resp. MZe jen pochválit. V roce 2019 očekáváme první pěstování odrůd technologie Conviso Smart. Při správném zvládnutí tato technologie otevře pěstitelům nové možnosti.

Karel Chalupný, Tereos TTD, a. s.

ODHAD KAMPAŇOVÝCH VÝSLEDKŮ v Tereos TTD k 21. prosinci 2018

	Č. Meziříčí	Dobrovice	Tereos TTD
Odhad průměrné cukernatosti (%)	19,70	19,45	19,54
Odhad průměrného výnosu ($t_{16\%} \cdot ha^{-1}$)	75,3	62,5	66,6
Odhad délky trvání kampaně (d)			105
Odhad celkové produkce cukrové řepy ($t_{16\%}$)			2 570 000